JÖNKÖPINGS KOMMUN

Jönköpings kommun
Strategisk masshantering
2020-04-28 rev 1 2020-09-11,
rev 2 2026-06-01

Strategi för kommunal masshantering

För en hållbar hantering av kommunens jordmassor

Inledning

Följande dokument har tagits fram i syfte att beskriva kommunens strategi gällande masshantering vid kommunala bygg- och anläggningsprojekt. Strategin skapar förutsättningar för en mer cirkulär och hållbar hantering av jordmassor, vilket är fördelaktigt ur både ett miljömässigt och ekonomiskt perspektiv.

Strategin sätter ramarna för hur kommunen ska arbeta med lokal masshantering och ger ett enhetligt arbetssätt med masshanteringsfrågor i samhällsbyggnadsprojekt.

Lokal masshantering bidrar till att uppfylla globala, nationell, regional, och lokala (kommunala) miljö- och klimatmål. Ett ansvarsfull nyttjande av ändliga naturresurser, där återanvändning och återvinning av massor möjliggörs och främjas, innebär minskade uttag av ändliga resurser samt även färre och kortare transporter, och därmed minskad påverkan på klimatet. Inköp av nya täktmassor minskar samt även bortskaffningen av överskottsmassor, vilket också innebär en ekonomisk vinning.

Får att få en så effektiv och cirkulär masshantering som möjligt krävs god planering och samordning. I exploateringsprojekt bör uppskattning av massbalansen i projektet göras i detaljplaneprocessen, och i andra bygg- och anläggningsprojekt i ett så tidigt skede som möjligt.

Det är viktigt att se kommunen som en helhet med gott samarbete mellan verksamheterna och förvaltningarna. Platser för hantering, mellanlagring och kvittblivning av massor ska finnas tillgängliga samt ska platserna där överskottsmassor genereras synliggöras.

Följande strategi visar på en arbetsinriktning, med principer som ska sträva mot ett gemensamt arbetssätt, där återanvändning/återvinning av överskottsmassor främjas.

Till strategin bifogas bilagor som ska vara till hjälp i arbetet med återanvändning av jordmassor. I bilaga 1 finns praktiska frågeställningar med svar, i bilaga 2 finns ett flödesschema för bedömning om massor ska klassas som avfall eller inte och i bilaga 3 finns checklistor som avser olika skeden (planering, projektering och genomförande).

Det har också skapats en process som är benämnd ”Masshantering” i tekniska kontorets ledningssystem LOTS.

Innehåll

Strategi för kommunal masshantering	**1**
Inledning	**2**
Innehåll	**4**
Bakgrund	**5**
Arbetsgrupp	**5**
Syftet och mål	**5**
Miljö	**6**
Ekonomi	**6**
Tilldelning av massor	**7**
För vem gäller strategin?	**7**
Planering	**7**
Myndighetsaspekter	**8**
CCBuild	**10**
Uppföljning	**10**
Platser	**11**
Bilaga 1 – Praktiska frågeställningar	**19**
Bilaga 2 – Bedömning avfall	**22**
Bilaga 3 Checklista	**23**

Bakgrund

Ledningsgruppen på tekniska kontoret har beslutat att ta fram en strategi för hantering av kommunala jordmassor, detta för att få en mer effektiv hantering av kommunala överskottsmassor.

Arbetsgrupp

I arbetsgruppen som har arbetat fram masshanteringsstrategin har följande verksamheter representerats;

- Mark och exploatering, tekniska kontoret,
- Vatten och avlopp (VA), tekniska kontoret
- Gata/Park/Skog (GPS), tekniska kontoret,
- Miljöhantering i Jönköping (MilJön), tekniska kontoret

Arbetsgruppen har vid enstaka tillfällen bjudit in medarbetare från miljökontoret och stadsbyggnadskontoret för samråd.

Syftet och mål

En masshanteringsstrateg ska skapa en gemensam struktur för hur kommunen hanterar sina överskottsmassor. Syftet med föreliggande strategi sätter ramarna för hur kommunen ska arbeta med lokal masshantering, vilket skapar förutsättningar för ett enhetligt arbetssätt med masshanteringen i samhällsbyggnadsprojekt. En bättre struktur på masshanteringen bedöms vara fördelaktigt ur både ett ekonomiskt och ett miljömässigt perspektiv.

Målet med en gemensam struktur för lokal masshantering är att uppnå en mer cirkulär hantering av jordmassor, det vill säga att öka återanvändandet och återvinningen av jordmassor och sprängsten samt minska kvittblivning av massor. Detta skulle innebära ett mindre uttag av ändliga resurser och färre och kortare transporter, vilket i sin tur leder till bland annat minskade utsläpp av koldioxid. En effektiv masshantering är också ekonomiskt fördelaktigt.

Lokal masshantering bidrar till att uppfylla globala, nationella, regionala, och lokala (kommunala) miljö- och klimatmål. Ett ansvarsfull nyttjande av ändliga naturresurser, där återanvändning och återvinning av massor möjliggörs och främjas, innebär minskade transporter och därmed minskad påverkan på klimatet. Inköp av nya täktmassor minskar samt även bortskaffningen av överskottsmassor, vilket också innebär ekonomiska fördelar.

Miljö

Transporter med lastbil bidrar till stora utsläpp av koldioxid. Andelen lastbilar som fraktar jord och berg står för 25 procent av de totala transporterna som sker på våra vägar med lastbil. Dessa transporter står för 20 till 40 procent av lastbilarnas utsläpp av koldioxid (Ecoloop 2019). Generellt sker dagens masshantering på ett ineffektivt och ohållbart sätt där massor tenderar att fraktas allt längre sträckor där materialhanteringen är nedbruten till enskilda projekt. Kostnaderna för kvittblivningen har ökat och mottagningskostnaderna styr transporterna (Ecoloop 2019).

En kommunal masshanteringsstrategi syftar till att minska transporterna och öka återanvändningen/återvinningen genom en mer cirkulär masshantering.

Ökad återanvändning/återvinning av massor innebär ett mindre behov av nya jord- och bergmassor, vilket bidrar till en god hushållning av ändliga naturresurser.

Ekonomi

I och med en mer cirkulär och effektiv masshantering finns inte bara miljövinster utan även ekonomiska vinster. Minskade transporter, minskade inköp av nya täktmassor, mindre kostnader för kvittblivning av massor genererar en mindre kostnad för masshanteringen totalt. Det finns goda exempel där en mer cirkulär och effektiv masshantering har gett ekonomiska vinster, där kan nämnas Tyresö kommun och Helsingfors stad (Ecoloop 2019).

Ambitionen är att den kommunala masshanteringen ska vara ett nollsummespel, det vill säga att utbyte av massor mellan kommunala aktörer inte ska generera några vinster för någon part. Detta gör att kostnaderna som uppstår vid utbyte av massor (hantering, transport och omhändertagande etc.) ska vara så nära självkostnadspriser som är möjligt.

I första hand ska överskottsmassor tas till vara på inom kommunala projekt där underskott av jordmassor råder. Massor kan läggas upp i mellanlager i väntan på användning. Överskottsmassor behövs också för sluttäckning av Hult deponi.

Om det uppstår en situation där massor måste avyttras är försäljning av massor ett tänkbart alternativ. Om så uppstår ska en prissättning beaktas som inte innebär en snedvriden konkurrens, det vill säga underprissättning får inte ske och inte heller ett otillbörligt gynnade av vissa företag. Detta för att inte begränsa konkurrensen på marknaden.

Tilldelning av massor

Överskottsmassor kan vara en attraktiv resurs som har hög efterfrågan i projekt där det råder underskott av massor. Ambitionen är som ovan nämnt att interna massor inte ska generera vinster till vare sig givare eller tagare av massor, utan att kostnaderna som uppstår vid utbyte av massor (hantering, transport och omhändertagande etc.) ska vara så nära självkostnadspriser som är möjligt.

Det är således det projekt som äger överskottsmassorna som beslutar var överskottsmassorna ska transporteras. Principen är att beslutet ska fattas med hjälp av följande underlag;

- Avstånd mellan projekten
- Tidssynkronisering i projekten
- Typ av massor
- Mängd massor

För vem gäller strategin?

Strategin omfattar jordmassor som genereras i projekt där Jönköpings kommun är huvudman alternativt äger marken, det vill säga där Jönköpings kommun är ägare och råder över de potentiella överskottsmassorna. Utgångspunkten är att kommunen endast kan hantera massor som genereras i sina egna kommunala projekt.

Planering

För att få nå ett så bra resultat som möjligt är planering viktigt. Det är viktigt att tänka på masshantering tidigt i projekten. Det är därför viktigt att viljeriktningen med masshanteringen framgår redan i översiktsplanen. Planerna bör sedan konkretiseras mer och mer ju längre projektet fortskrider. I exploateringsprojekt bör masshantering utredas redan i detaljplaneskedet. Vid projekteringsskedet bör masshantering belysas ytterligare, vilket i slutändan resulterar i att det i byggskedet inte ska råda några tvivel om projektet innebär underskott eller överskott i massor. Samma princip bör gälla även i enskilda bygg- och anläggningsprojekt där masshantering bör vara en naturlig del av planeringen, vilket medför att förutsättningarna för en god masshantering ökar.

Översiktsplan

God hushållning av naturresurser har stöd i Jönköpings kommuns gällande översiktsplan. Masshanteringsstrategin är en konkretisering av den viljeriktning som anges.

Detaljplan

För att få ut bästa tänkbara effekt och nyttja överskottsmassor effektivt krävs en planering av masshanteringen i ett tidigt skede. I framtida exploateringsområden bör en uppskattning av massbalans göras redan i detaljplaneprocessen. Detta görs förslagsvis i

samband med den geotekniska undersökningen, vilket är en grundläggande undersökning som i regel alltid görs i detaljplaneprocessen. Masshantering bör vara en stående punkt i de utredningar som görs i en detaljplaneprocess. Uppskattning av massbalansen görs i den detaljnivå som anses möjligt i det specifika fallet. Det är särskilt viktigt i större detaljplaner att beakta massbalansen, då det kan krävas mycket massor alternativt generera mycket massor.

En stor fördel är om det går att få massbalans inom området, det vill säga att massor som generas i vissa delar av utbyggnadsområdet, kan användas i andra delar av området, till exempel vid anläggning av vägar och bullervallar etcetera.

Rutiner gällande masshantering i detaljplaneskedet har införts.

Projektering

Vid projektering i exploateringsområden eller i andra enskilda bygg- och anläggningsprojekt bör masshantering vara en obligatorisk del att utreda. Här bör masshanteringen belysas ytterligare detaljerat för att i byggskedet/utförarskedet kunna hantera sina massor på ett hållbart sätt.

Rutiner gällande masshantering i projekteringsskedet rekommenderas.

Myndighetsaspekter

Om massor bedöms vara avfall och ska mellanlagras utanför arbetsområdet och eller användas för anläggningsändamål gäller följande;

Anmälningsplikt till kommunens miljö- och hälsoskyddskontor

Gäller för mellanlagring av annat avfall (jordmassor) än farligt avfall om den totala avfallsmängden är större än 10 ton men högst 10 000 ton vid något enskilt tillfälle. Ska avfallet användas för bygg- eller anläggningsändamål får högst 30 000 ton lagras vid varje enskilt tillfälle. Lagring av avfall får ske under högst ett år innan det bortskaffas eller under högst tre år innan det återvinns eller behandlas.

Anmälningsblanketter för mellanlagring samt för bygg- eller anläggningsändamål finns på Jönköpings kommuns hemsida.

Om mellanlagringen överskrider dessa kriterier i vikt eller tid är mellanlagringen en tillståndspliktig verksamhet. Tillstånd söks hos Länsstyrelsen.

Syfte för anläggningsändamål

Om massor ska användas för anläggningsändamål måste det finnas ett tydligt syfte för användningen. Om inte ett tydligt syfte finns kan det vara fråga om bortskaffning (deponering) av avfall. Syftet ska presenteras för tillsynsmyndigheten i anmälnings- eller

tillståndsförfarandet. För exploateringsprojekt bör syftet för användningen framgå redan i detaljplaneringen och kan vara till exempel bullervallar och utfyllnader.

Förorening

Vad gäller massors föroreningsnivå vid anläggningsändamål är det andra kriterier än Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) och mindre känslig markanvändning (MKM) som gäller. Dessa är följande;

- Mindre än ringa risk – ingen anmälan krävs
- Ringa risk – anmälan till kommunen, tolkas ofta som motsvarande KM
- Mer än ringa risk – tillstånd hos länsstyrelsen, tolkas ofta som motsvarande MKM

Lagar och stöd

För bedömning om massor ska klassas som avfall eller inte, se Bilaga 2.

Naturvårdsverkets vägledning Masshantering och användning av massor i anläggningsarbete;
https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/masshantering-och-anvandning-av-massor-i-anlaggningsarbete/#E461267060

För mer information hänvisas till Naturvårdsverkets handbok 2010:1, Återvinning av avfall i anläggningsarbeten. Styrande lagrum för avfallshantering och anläggningsändamål är främst Miljöbalken (1998:899), Miljöprövningsförordning (2013:251) och Avfallsförordningen (2011:927).

CCBuild

Platser där överskottsmassor kommer att genereras ska synliggöras i ett digitalt systemstöd, CCBuild. CCBuild är ett systemstöd som används i tekniska kontorets återbruksarbete. I CCBuild finns en del som enbart behandlar överskottsmassor.

Systemet fungerar som en mötesplats/marknadsplats för överskottsmassor. Det projekt som har eller kommer att generera överskottsmassor lägger upp en ”produkt” i CCBuild. Till produkten knyts information om massorna. Det projekt som har underskott av massor kan gå in i CCBuild och se om det finns överskottsmassor tillgängliga och var. Kontakt knyts sedan mellan projekten och massorna skiftar ägare. Även projekt som bedöms få ett underskott kan annonsera i CCBuild. Detta för att knyta kontakt med projekt som genererar överskottsmassor.

Den största vinsten görs om massorna kan byta ägare utan mellanlagring. Om inte detta kan ske kan massorna mellanlagras på en av kommunens mellanlagringsanläggningar, alternativt kan en anmälan om mellanlagring lämnas in till tillsynsmyndigheten för mellanlagring av massorna på annan lämplig plats.

Uppgifter om massorna i CCBuild

För att på ett effektivt sätt kunna återanvända överskottsmassor som genereras måste det finnas information om massorna knutna till produkten. Information som bör framgå är följande;

- Vilken typ av massor (uppskattning eller geoteknisk undersökning)
    - Geoteknisk rapport eller provtagningsprotokoll
- Vikt eller volym (uppskattning eller geoteknisk undersökning)
- Massornas härkomst (vid mellanlagring)
- Vid misstanke av föroreningar ska provtagning av massorna ske med avseende på miljögifter.
    - Miljöteknisk undersökning eller provtagningsprotokoll
- Eventuellt förekomst av invasiva främmande arter
    - Naturvärdesinventering
- Ansvarig kontaktperson (den som har rådighet över massorna)
- Tidpunkt för tillgänglighet

Uppföljning

För att få transparens i masshanteringen och för att kunna följa upp masshanteringsstrategins efterlevnad bör samtliga projekt där massutbyten är aktuella och där massutbyten genomförs läggas upp i CCBuild. I CCBuild kan sedan besparingar beräknas avseende ekonomi, koldioxid och avfall.

Platser

För att få en effektiv masshantering krävs att det finns förberedda platser för mellanlagring. Dessa är utspridda på strategiska platser i kommunen, vilket möjliggör och främjar förutsättningarna för god masshantering i hela kommunen. Nedan anges förslag på platser samt åtgärder för att starta igång och bedriva en masshantering av god kvalitet och med god hållbarhet utifrån ekonomiska och miljömässiga aspekter.

Klämmestorp föreslås vara en central plats för masshantering. Här har det pågått liknande verksamhet. Övriga föreslagna platser är platser som används eller tidigare har använts för mellanlagring. Dessa platser är mindre i omfattningen och kan ses som plaster som hanterar massor som är i akut behov av lagring.

Följande platser och ändamål föreslås;

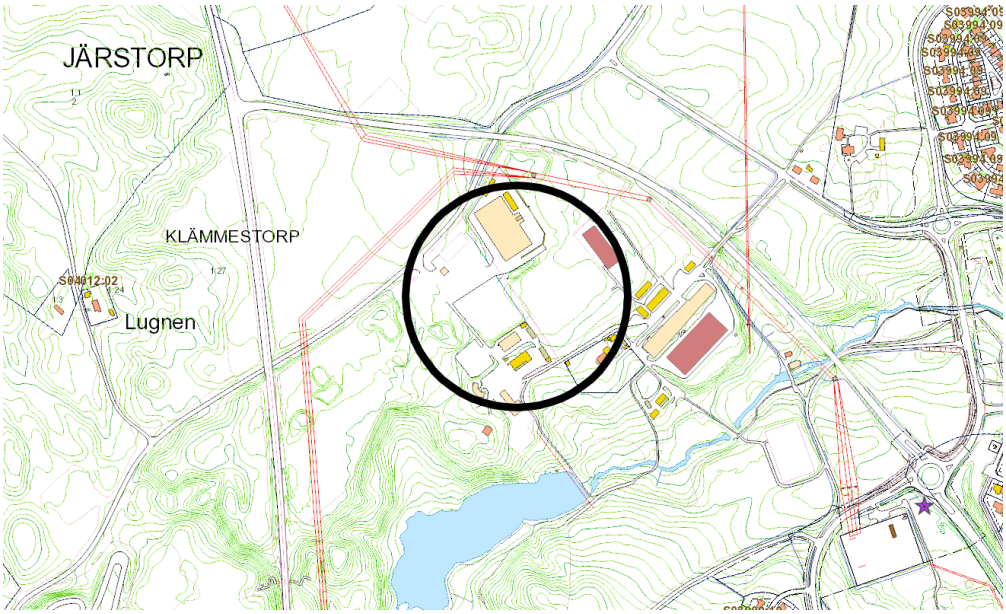
- Klämmestorp (masslogistikcenter – MLC, mellanlagring)
- Rödjorna (mellanlagring)
- Flahult (mellanlagring)
- Norra Boarp (mellanlagring)
- Bråneryd (mellanlagring)
- Backen, Bankeryd (mellanlagring)
- Miljöhantering i Jönköping (MilJön)
    - Jönköpings kommuns avfallsanläggning som är en verksamhet inom Tekniska kontoret.
- Tillfälliga mellanlager
    - Det finns också möjlighet att själv göra en anmälan om mellanlagring till tillsynsmyndigheten för annan lämplig plats, än ovan angivna, om det skulle visa sig nödvändigt.

Klämmestorp

Klämmestorp (fastigheten Klämmestorp 1:27) föreslås blir MLC, och blir därmed en central plats för mellanlagring. Platsen är centralt belägen nära Jönköpings tätort, där många bygg- och anläggningsprojekt finns.

Fastigheten ägs av kommunen. På platsen har det tidigare pågått jordförädling (jord- och grushantering) på området. Platsen är idag väl anpassad för masshantering. I och med framtagandet av föreliggande masshanteringsstrategi, föreslås Klämmestorp som ett MLC. Under 2026 genomgår verksamheten en omklassning av från B-verksamhet till C-verksamhet och är under den tiden vilande. När omklassningen är klar kommer verksamheten öppna igen.

Bilden nedan visar vy över Klämmestorp.

Rödjorna

Det aktuella området vid Rödjorna är lokaliserat i Axamoområdet, mellan Hallbystugan och gokartbanan Axamo Ring i Jönköping (fastigheten Klämmestorp 1:28).

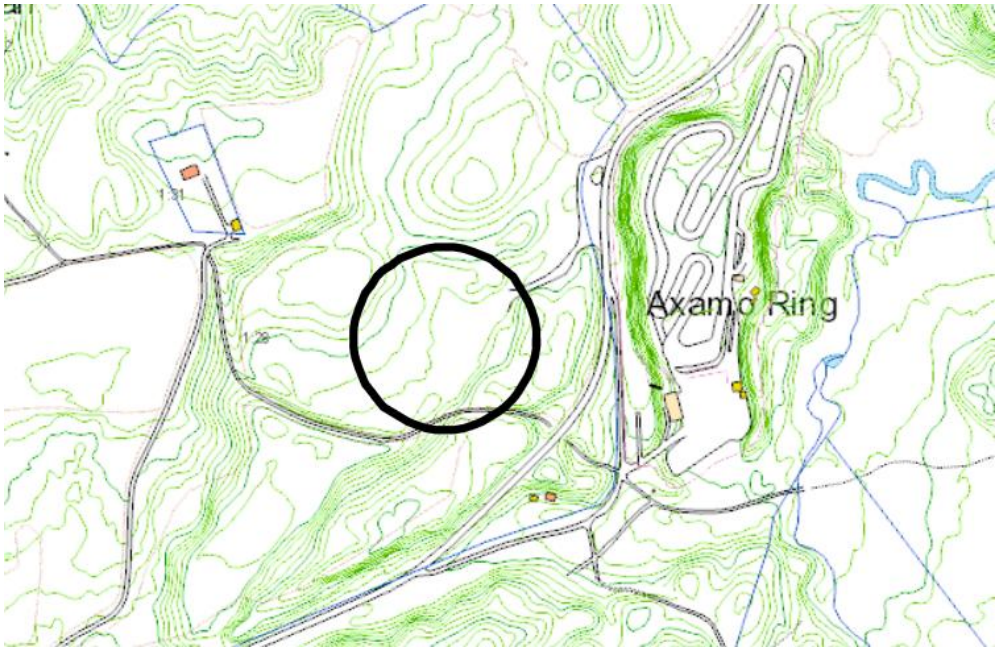
Fastigheten ägs av kommunen. Transportaktiebolaget i Jönköping (Transab) har haft en sandtäkt på del av fastigheten. Täktverksamhet pågick från 1993 till år 2002. I täkttillståndet ingick krav på att området skulle återställas med massor som inte innehöll några förorenade massor. Verksamheten har ansökt om att återfylla med bland annat betong m.m. Mer om verksamheten som pågått på platsen finns att läsa i en ansvarsutredning för förorenade områden (Sweco 2019-06-05).

Den plats som idag är tillgänglig för mellanlagringsverksamhet bedöms till cirka 4 500 m^2. Det finns förutsättningar att öka denna yta betydligt om så skulle önskas och behövas. Den tidigare täktverksamheten som nu är igenfylld och återställd omfattade en yta om cirka 55 000 m^2 (5,5 hektar).

Till området finns idag en bom, som fortsatt kan användas. Trots bom är platsen relativt tillgänglig. Tillgängligheten bör begränsas med hjälp av förslagsvis vallar av jordmassor. Permanent bemanning föreslås inte, men tillsyn bör ske med jämna mellanrum.

Verksamheten för masshantering omfattas av en anmälningsplikt enligt Miljöbalken. Platsen är anmäld och godkänd av miljö- och hälsoskyddskontoret. På platsen finns gamla jordhögar som utgörs av jordvallar främst öster och söder om platsen för mellanlagring. I dessa vallen förekommer föroreningar, varför dessa ska lämnas intakta.

Bilden nedan visar vy över området vid Rödjorna.

Flahult – Norrahammars brännugn

Det aktuella området vid Flahult (del av fastigheten Flahult 21:1) har tidigare använts som en mellanlagringsplats för massor av kommunen. Fastigheten ägs av kommunen. Området kallas ibland Norrahammars brännugn. Området är en plats för mellanlagring som täcker upp främst de sydvästra delarna av kommunen.

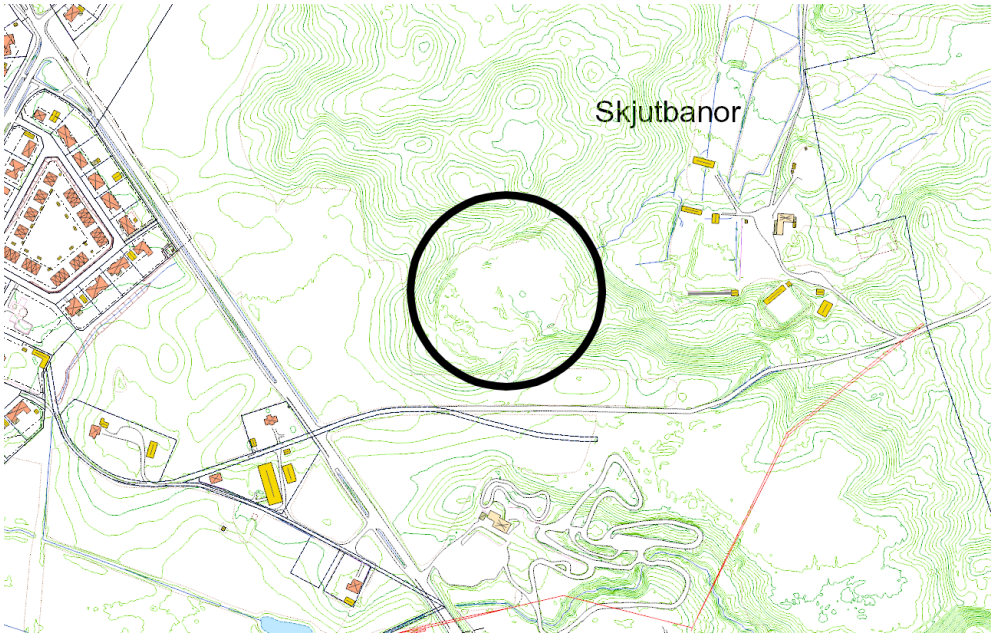
På platsen har kommunen tidigare haft en deponi för schaktmassor (västra halvan av området). Denna del är sluttäckt och godkänd av tillsynsmyndigheten. Bredvid, öster om, den före detta deponin för schaktmassor, finns en nedlagd kommunal avfallsdeponi. Dessa deponier har genomgått en skyddstäckning. Det pågår ett kontrollprogram som innebär provtagning av grundvatten som innefattar både den västra och östra delen.

Deponiernas totala yta och den plats som är tillgänglig för mellanlagringsverksamhet bedöms till cirka 13 000 m^2 (1,3 hektar).

En väg har anlagds in till området samt finns en bom. Permanent bemanning föreslås inte, men tillsyn bör ske med jämna mellanrum.

Verksamhet för masshantering omfattas av en anmälningsplikt enligt Miljöbalken. Platsen är anmäld och godkänd av miljö- och hälsoskyddskontoret.

Bilden nedan visar vy över området i Flahult.

Norra Boarp

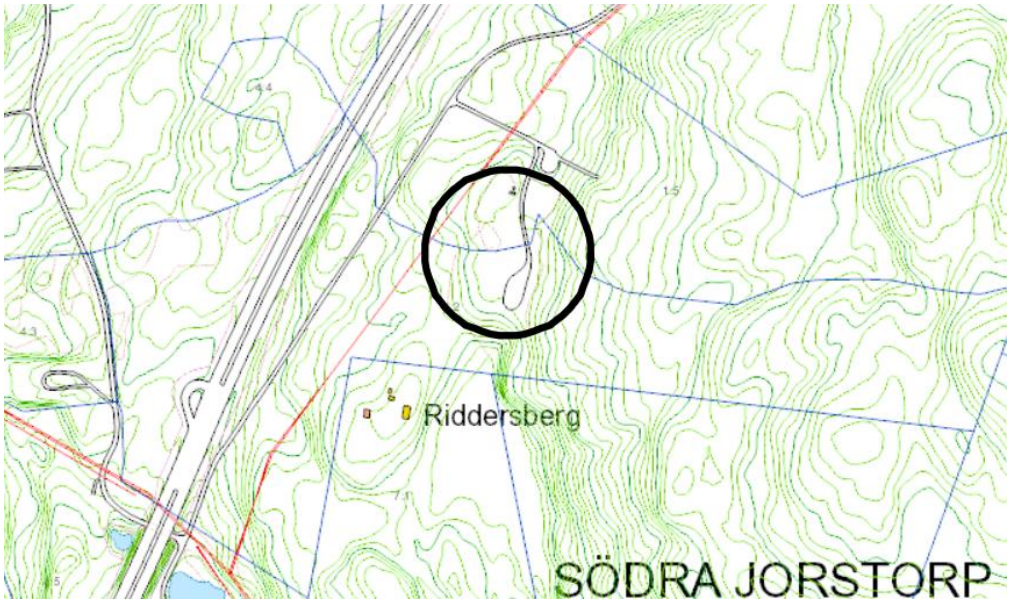
Det aktuella området vid Norra Boarp, Gränna (fastigheterna Norra Boarp 1:5 och Södra Jorstorp 4:2) har tidigare använts som en mellanlagringsplats för massor av kommunen. Fastigheterna ägs av kommunen. Området är en plats för mellanlagring som täcker upp främst de nordöstra delarna av kommunen.

På platsen finns en nedlagd kommunal avfallsdeponi. Området har sluttäckts, men ytterligare krav från tillsynsmyndigheten finns om kompletterande täckning. Under våren 2026 slutförs den kompletterande sluttäckningen. Det pågår ett kontrollprogram som innebär provtagning av grundvatten. Deponins yta och den plats som är tillgänglig för mellanlagringsverksamhet bedöms till cirka 15 000 m^2 (1,5 hektar).

Till området finns grusväg samt en bom, som fortsatt kan användas. Nyckel till bommen finns enligt uppgifter hos parkpersonal i Gränna. En mast finns anlagd på området. Ett skyddsavstånd till masten både vad gäller mellanlagring och täckning bör hållas. Permanent bemanning föreslås inte, men tillsyn bör ske med jämna mellanrum.

Verksamhet för masshantering omfattas av en anmälningsplikt enligt Miljöbalken. Platsen är anmäld och godkänd av miljö- och hälsoskyddskontoret.

Bilden nedan visar vy över området i Norra Boarp.

Bråneryd

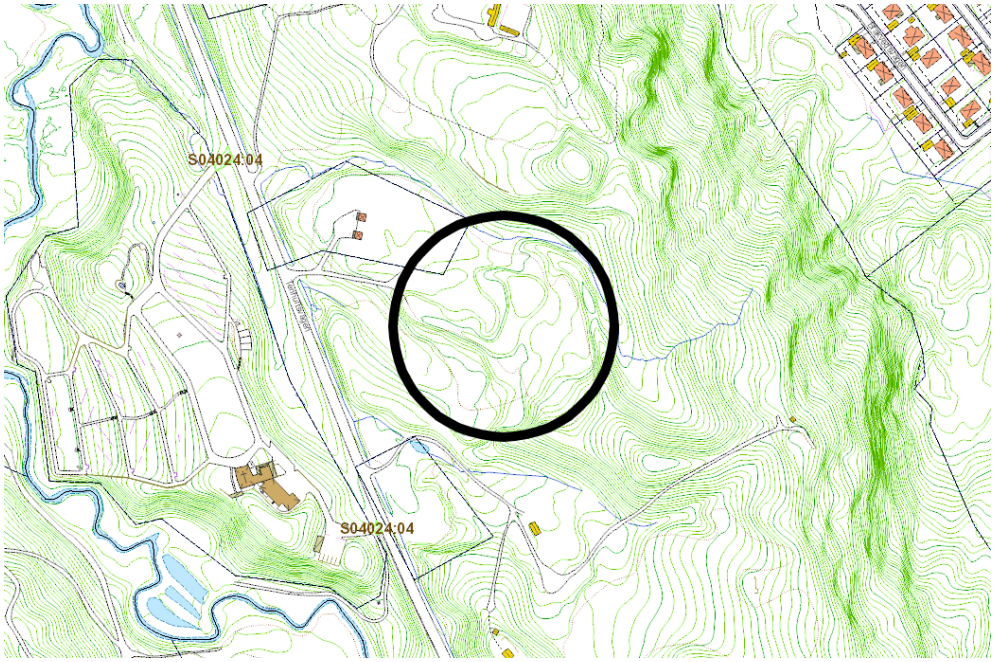
Det aktuella området ligger i Bråneryd, Huskvarna (fastigheten Bråneryd 1:46). Området har tidigare använts som en mellanlagringsplats för massor av kommunen. Fastigheterna ägs av kommunen. Området är en plats för mellanlagring som täcker upp främst de sydöstra delarna av kommunen.

Den plats som är tillgänglig för mellanlagringsverksamhet bedöms till cirka 12 000 m^2 (1,2 hektar). Förutsättningar finns att öka ytan för mellanlagring.

Till området finns idag en bom, som fortsatt kan användas. Befintligt system med låstaggar kan fortsatt användas, men för att begränsa tillgängligheten till endast berörda bör taggarna nollställas innan området tas i bruk. Permanent bemanning föreslås inte, men tillsyn bör ske med jämna mellanrum.

Verksamhet för masshantering omfattas av en anmälningsplikt enligt Miljöbalken. Platsen är anmäld och godkänd av miljö- och hälsoskyddskontoret.

Bilden nedan visar vy över området i Bråneryd.

Bankeryd Backen

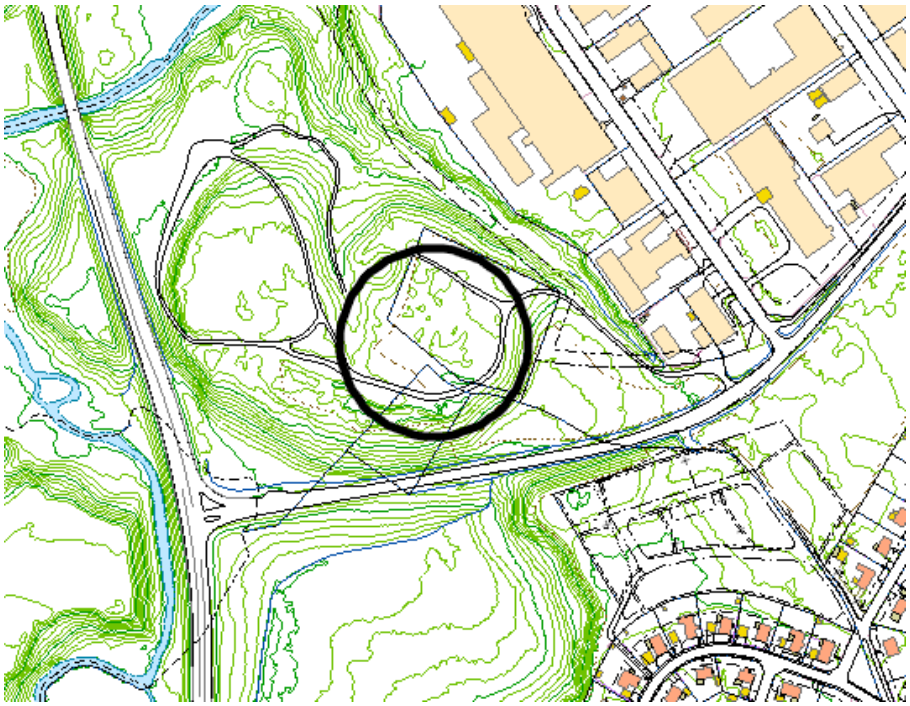
Det aktuella området i Bankeryd (fastigheterna Backen 1:1, Backen 1:97 och Horstorp 1:52) används idag som en mellanlagringsplats för massor av kommunen. Fastigheterna ägs av kommunen. Området är en plats för mellanlagring som täcker upp främst de nordvästra delarna av kommunen.

På platsen finns en nedlagd kommunal avfallsdeponi. Området har sluttäckts, Det pågår ett kontrollprogram som innebär provtagning av grundvatten. Deponins yta och den plats som är tillgänglig för mellanlagringsverksamhet bedöms till cirka 10 000 m^2 (1 hektar).

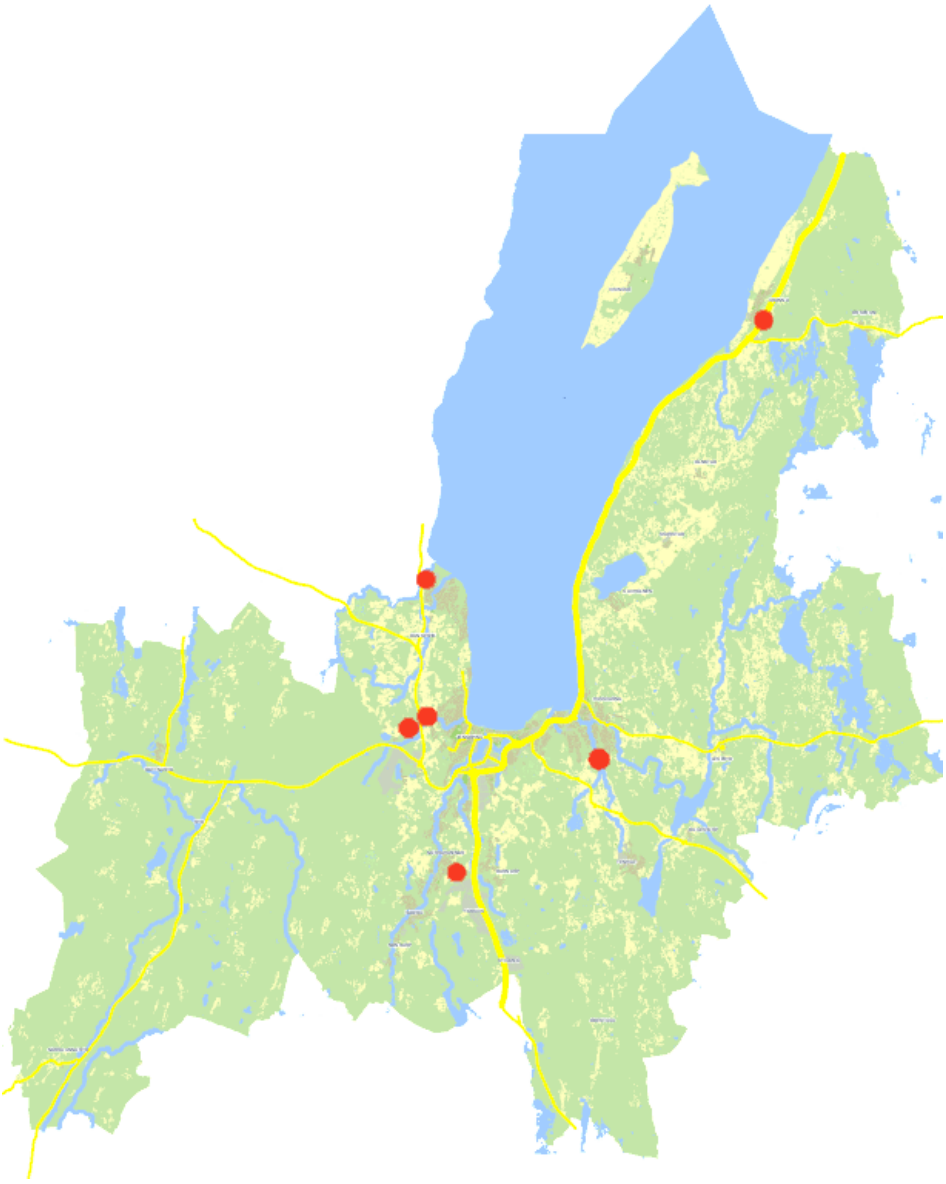
Till området finns idag en bom, som fortsatt kan användas. Permanent bemanning föreslås inte, men tillsyn bör ske med jämna mellanrum.

Verksamhet för masshantering omfattas av en anmälningsplikt enligt Miljöbalken. Platsen är anmäld och godkänd av miljö- och hälsoskyddskontoret.

Bilden nedan visar vy över området i Bankeryd.

Kartan nedan visar en översiktsbild över kommunen samt de platser som är aktuella för mellanlagring av massor.

Upprättad av Fredrik Svärd

Miljöingenjör Tekniska kontoret

Bilaga 1 – Praktiska frågeställningar

För att uppnå en så effektiv och cirkulär masshantering som möjligt bör följande frågeställningar beaktas;

Överskottsmassor

1. *Kan överskottsmassor som genereras från mitt område användas inom samma område?*
    - Om massor används inom arbetsområdet krävs ingen anmälan/tillstånd. Kan massorna användas inom samma arbetsområde är det att föredra.

2. *Jag har överskottsmassor i mitt projekt. Finns det något annat utbyggnadsområde eller annat område i närheten eller i kommunen som har behov av massor dit mina överskottsmassor kan fraktas?*
    - Plats där överskottsmassor finns läggs upp som en produkt i CCBuild. Kontakt måste etableras mellan den som har behov av massor och den som har överskottsmassor. Om projekten är synkroniserade i tid så kan massutbyte ske utan mellanlagring. Om det finns en tidsförskjutning och om ytor finns i anslutning till utbyggnadsområdena kan massorna lagras inom arbetsområdena alternativt kan en yta anmälas till tillsynsmyndigheten för mellanlager tills massorna kan användas. Det är rimligt att den som vill ha överskottsmassorna ombesörjer hämtningen av massorna.

3. *Kan mina överskottsmassor fraktas till närmaste mellanlager i väntan på användning?*
    - Om inget utbyte av massor kan ske direkt, så kan massor fraktas till en av (helst den närmaste) kommunens anläggningar för mellanlagring. Förutsättningen för att använda en av mellanlagringsplatserna är att det måste finnas en förutbestämd avsättning för massorna (mottagarpojekt). Det är rimligt att den som har överskottsmassor och vill bli av med dessa ombesörjer transport etcetera till mellanlagringsplatsen.

4. *Kan mina överskottsmassor användas för täckning av deponier*
    - Olika typer av relativt täta jordmassor som t.ex. tätare moränmassor eller liknande bedöms lämpliga att använda för sluttäckningen av deponier. Täckningen av deponin Hult (Hultatippen) är för närvarande (2026) den enda aktiva täckningen, och är i stort behov av rena täckmassor.

5. *Jag blir inte av med mina överskottsmassor i enlighet med ovan. Kan jag sälja dem?*
    - Det finns möjlighet att sälja massor, även om principen är att kommunala överskottsmassor bör återanvändas i kommunala projekt. Om det uppstår en situation där massor måste avyttras är försäljning av massor ett

tänkbart alternativ. Om så uppstår ska en prissättning beaktas som inte innebär en snedvriden konkurrens, det vill säga underprissättning får inte ske och inte heller ett otillbörligt gynnade av vissa företag. Detta för att inte begränsa konkurrensen på marknaden.

6. *Kan mina överskottsmassor fraktas till kommunens avfallsanläggning (Miljöhantering i Jönköping, MilJön)?*
    - MilJön tar emot rena schaktmassor som används för sluttäckning av den nedlagda kommunala deponin Hult som ligger i anslutning till MilJön. MilJön tar även emot förorenade schaktmassor för behandling alternativt deponering. Inför transport av massor till MilJön sker måste en deklaration av massorna göras, vilket sker via kommunens e-tjänst.

Underskottsmassor

7. *Jag har underskott av massor i mitt projekt. Var kan jag få tag på överskottsmassor?*
    - I CCbuild finns uppgifter om var överskottsmassor genereras. Kontakt måste etableras mellan den som har behov av massor och den som har överskottsmassor. Om projekten är synkroniserade i tid så kan massutbyte ske utan mellanlagring. Om det finns en tidsförskjutning och om ytor finns i anslutning till utbyggnadsområdena kan massorna lagras inom arbetsområdena alternativt kan en yta anmälas till tillsynsmyndigheten för mellanlager tills massorna kan användas.

8. *Det finns inga lämpliga överskottsmassor i CCBuild.*
    - Kontrollera med kollegor inom bygg- och anläggande verksamheter inom kommunen (främst tekniska kontoret och stadsbyggnadskontoret)

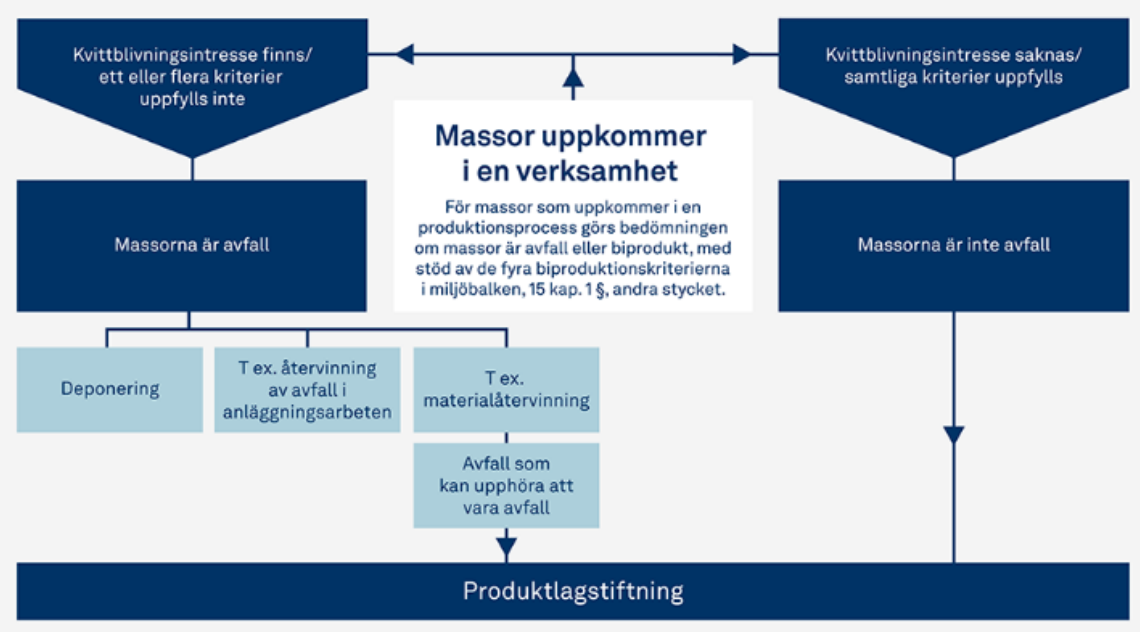
Upphandling

9. *Hur ska jag hantera överskottsmassor i en entreprenadupphandling?*
    - I en upphandling bör massorna styras till önskvärd plats. Det mest fördelaktiga är om massorna kan återanvändas inom samma arbetsområde. Annars bör massorna styras till;
        - Område där underskott av massor råder (överenskommelse krävs)
        - Klämmestorp
        - Kommunalt mellanlager (om avsättning finns)
        - Täckning kommunal deponi (täckningen av Hultatippen är pågående (2026) och i stort behov av rena schaktmassor.
        - MilJön
            - Om massor ska transporteras till MilJön är det mest fördelaktiga att entreprenören ombesörjer transporten till

MilJön. Kostnaden för omhändertagandet av massorna bör internfaktureras mellan MilJön och beställaren.

Bilaga 2 – Bedömning avfall

Följande flödesschema är hämtat från Naturvårdsverkets vägledning Masshantering och användning av massor i anläggningsarbete

Naturvårdsverket 2026

Bilaga 3 Checklista

Checklista gås igenom av miljöingenjör, mark- och exploateringsingenjör och projekteringsingenjör gata

Detaljplan	**Ja**	**Nej**
Har en geoteknisk undersökning gjorts?		
Görs bedömningen att jorden skulle kunna återbrukas inom området eller på annan plats utifrån jordarterna som förekommer inom området?		
Har miljöteknisk undersökning gjorts		
Finns det föroreningar i jorden?		
Görs bedömningen att jorden skulle kunna återbrukas inom området eller på annan plats utifrån föroreningssituationen inom området?		
Har utredning om invasiva främmande arter gjorts (Naturvärdesinventering)		
Förekommer det främmande invasiva arter inom området?		
Görs bedömningen att jorden skulle kunna återbrukas inom området eller på annan plats utifrån situationen för invasiva främmande arter inom området?		
Finns det förutsättning för massbalans inom området?		
Görs bedömningen att det kommer genereras överskottsmassor i området?		
Görs bedömningen att det kommer råda underskott på massor inom området?		
Har uppskattning/bedömning gjorts om mängd/volym massor?		
Har uppskattning/bedömning av tidpunkt när överskottsmassorna kan vara tillgängliga alternativt när massor behövs till området?		
Har annons lagts in i CCBuild?		

Checklista gås igenom av miljöingenjör och projektledare

Projektering	**Ja**	**Nej**
Har en geoteknisk undersökning gjorts?		
Görs bedömningen att jorden skulle kunna återbrukas inom området eller på annan plats utifrån jordarterna som förekommer inom området?		
Behövs fler geotekniska prover göras för att kunna göra bedömningen om jordarter och återbruksmöjligheten?		
Har miljöteknisk undersökning gjorts		
Finns det föroreningar i jorden?		
Görs bedömningen att jorden skulle kunna återbrukas inom området eller på annan plats utifrån föroreningssituationen inom området?		
Behövs fler miljötekniska prover göras för att kunna göra bedömningen om föroreningssituationen och återbruksmöjligheten?		
Har utredning om invasiva främmande arter gjorts (Naturvärdesinventering)		
Förekommer det främmande invasiva arter inom området?		
Görs bedömningen att jorden skulle kunna återbrukas inom området eller på annan plats utifrån situationen för invasiva främmande arter inom området?		
Behövs ytterligare kartläggning/inventering av invasiva främmade arter för att för att kunna göra bedömningen om återbruksmöjligheten med avseende på invasiva främmande arter.?		
Finns det förutsättning för massbalans inom området (uppdaterad bedömning)?		
Görs bedömningen att det kommer genereras överskottsmassor i området (uppdaterad bedömning)?		
Görs bedömningen att det kommer råda underskott på massor inom området (uppdaterad bedömning)?		
Har uppskattning/bedömning gjorts om mängd/volym massor (uppdaterad bedömning?		
Har uppskattning/bedömning av tidpunkt när överskottsmassorna kan vara tillgängliga alternativt när massor behövs till området (uppdaterad bedömning)?		
Har annons lagts in i CCBuild?		

Har annonsen i CCBuild uppdaterats med de senaste utredningarna/bedömningarna (om annons redan finns sedan innan)?		
Har kontakt knutits till annat projekt som massutbyte kan ske med, dvs projekt med underskott eller överskott av massor?		
Behöver överskottsmassorna mellanlagras innan massutbyte kan göras (avsättning måste finnas om mellanlagring ska göras?		
Har bedömning gjorts om överskottsmassorna klassas som avfall (Miljöbalken 15 kap 1 §, andra stycket)		
Har ansvarsfördelningen mellan projekten (givare och tagare) överenskommits (ev kompletterande provtagning, anmälan enligt nedan, schakt, transport, mottagning etc)?		
Har kontakt tagits i god tid med kommunens miljö- och hälsoskyddskontor inför eventuell anmälan om mellanlagring eller återanvändning av avfall för anläggningsändamål?		
Behöver mellanlagringen eller återanvändningen anmälas till tillsynsmyndigheten (främst kommunens miljö- och hälsoskyddskontor)?		
Har anmälan om mellanlagring eller återanvändning av avfall för anläggningsändamål gjorts till tillsynsmyndigheten (främst kommunens miljö- och hälsoskyddskontor)?		
Har styrande texter formulerats under lämplig avsnitt/koder i upphandlingsdokument (förfrågningsunderlag) tagits fram?		

Checklista gås igenom av miljöingenjör och projektledare

Genomförande	**Ja**	**Nej**
Ska massor återanvändas i annat kommunalt projekt?		
Finns beslut om mellanlagring av avfall (om avfall, och om mellanlagring)?		
Finns beslut om användning av avfall i anläggningsändamål (om avfall)?		
Behövs ett avtal skrivas mellan projekten som reglerar ägandet av massorna (främst vid mellanlagring)?		
Om massor hämtas i förentreprenad - Har övriga arbeten som krävs vid schakten planerats i tillräcklig detaljnivå (ex byggvägar, avbaning och hantering av vegetationsmassor, borttagning av övriga massor, avetablering av förentreprenaden)?		

Ska massor köras till MilJön (Miljöhantering i Jönköping)?		
Om massor till MilJön, är massorna deklarerade till MilJön (kommunens e-tjänst)?		
Är CCBuild uppdaterat i och med genomförandet?		